

European union sustainable development strategy

Alina Georgiana HOLT

Universitatea ”Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu

Abstract

Sustainable development concerns are not of recent data, this concept belonging to the new economic development theory and it was individualized as an autonomous theoretically body in 1950 -1960. The need to integrate social and economic goals with environmental protection shall constitute the foundation of the sustainable development concept and has become a major concern of all countries in the European Union. Sustainable development requires that between economic development, social development and environmental state to be a causal link, in which, each of the three elements are conditioned and influence each other, meaning that there can be no economic development without the natural resources use or social progress without economic development. Social development and environmental quality are imminent conditions of the development process. In turn, the two elements can affect the development, either in a positive or in a negative way. If the beneficial impact of development translates into increased social welfare and improving the quality of life, it appears as a negative reverse impact, because uncontrolled development can be accompanied by negative effects that endanger environmental quality and hence the welfare of the population.

Keywords: sustainable development, economic growth, environmental protection, **social inclusion**

Pilonii Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene

Dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv politic al Uniunii Europene începând cu anul 1997 prin includerea sa în Tratatul de la Maastricht. În 1999, Consiliul European a invitat Comisia să prezinte „o propunere pentru o strategie pe termen lung privind complementaritatea politicilor economice, sociale și de mediu”. Acest moment a reprezentat premiza demarării procesului de elaborare și adoptare a „Strategiei Uniunii Europene pentru Dezvoltare Durabilă”. Identificarea unor tendințe cu efect negativ asupra dezideratului sustenabilitate, ca urmare a evaluării progreselor economice, sociale și de mediu înregistrate după anul 2001, a condus la adoptarea „Declarației privind liniile directoare ale dezvoltării durabile” care înglobează Agenda de la Lisabona revizuită pentru creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă drept o componentă esențială a obiectivului dezvoltării durabile.

Cei trei piloni ai Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene sunt:

1. pilonul economic: prin acesta ar trebui să se pregătească și să se faciliteze tranziția către o economie competitivă, dinamică, bazată pe cunoaștere. Există o nevoie constantă pentru adaptarea la schimbările din societatea informațională și pentru a sprijini cercetarea și dezvoltarea.
2. pilonul social: modelul social european trebuie modernizat prin investiții în resursele umane și combaterea excluziunii sociale. Statele membre trebuie să investească în educație și formare și să pună în aplicare o politică activă de muncă, în scopul de a facilita tranziția către o economie bazată pe cunoaștere.
3. pilonul de mediu: se remarcă necesitatea decuplării creșterii economice de utilizarea resurselor naturale, introducându-se următoarele principii directoare: evaluările de impact asupra dezvoltării durabile a fiecărei propuneri de politică majoră ar trebui să fie efectuate în scopul de a estima efectele sale economice, sociale și de mediu; prețurile ar

trebui să internalizeze costurile de mediu; utilizarea durabilă a resurselor ar trebui să fie promovată în vederea decuplării creșterii economice de utilizarea resurselor; tehnologiile de mediu ar trebui să fie promovate, în special în domeniul politicilor energetice și de transport; integrarea dimensiunii dezvoltării durabile în relațiile externe ale Uniunii Europene¹.

Obiectivele și principiile Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene

Responsabilitatea implementării acestei noi strategii revine Uniunii Europene și statelor membre, cu implicarea tuturor instituțiilor naționale și comunitare.

În acest scop sunt identificate 4 obiective-cheie²:

1. „Protecția mediului” prin măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului;
2. „Echitatea și coeziunea socială”, prin respectarea drepturilor fundamentale, diversității culturale, egalității de șanse și prin combaterea discriminării de orice fel;
3. „Prosperitatea economică” prin promovarea cunoașterii, inovării, competitivității pentru asigurarea unor standarde de viață ridicate și o piață stabilă a forței de muncă;
4. „Îndeplinirea responsabilităților internaționale ale Uniunii Europene” prin promovarea instituțiilor democratice în slujba păcii, securității și libertății și a principiilor și practicilor dezvoltării durabile pretutindeni în lume.

Pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia de Dezvoltare a Uniunii Europene formulează următoarele principii directe: promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului; solidaritatea în cadrul generațiilor și între generații; asigurare unei societăți deschise și democratice; informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional; implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali; coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global; integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați; utilizarea cunoștințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale; aplicarea principiului precauției în cazul informațiilor științifice incerte; aplicarea principiului “poluatorul plătește”.

Prioritățile „Europa 2020”

„Europa 2020” este Strategia de Dezvoltare pe zece ani a Uniunii Europene și definește politici optime pentru conceperea unui model de dezvoltare durabilă, capabil să asigure eliminarea efectelor negative ale crizei care continuă să afecteze multe dintre economiile statelor membre. Este vorba despre corectarea deficiențelor modelului european de creștere economică și crearea de condiții pentru un alt tip de creștere, caracterizat prin faptul că este mai inteligent și mai durabil.

Pentru a dezvolta acest model au fost stabilite 5 obiective-cheie pe care comunitatea europeană trebuie să le atingă până la sfârșitul acestui deceniu. Aceste obiective se referă la forța

¹ Ina Raluca Tomescu, Environmental security of the European Union, în vol. Ecology, Economics, Education and Legislation, International multidisciplinary scientific GeoConference SGEM, 2013, p. 679.

² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, “Taking stock of the Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth”, 2014, pag. 5

de muncă, educație, cercetare și inovare, incluziune socială și reducerea sărăciei și la aspectele legate de consumul de energie și schimbările climatice¹.

În Comunicarea Comisiei Europene cu privire la strategia Europa 2020, „O strategie pentru dezvoltare inteligentă, durabilă și incluzivă”, sunt propuse trei priorități ce definesc dezvoltarea durabilă și care se susțin reciproc, și anume:

- creștere economică inteligentă asigurată prin dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere economică durabilă prin promovarea unei economii ecologice, competitive și definită printr-o utilizare rațională a resurselor naturale;
- creștere economică favorabilă incluziunii prin promovarea unei economii caracterizată de un avânt al ocupării forței de muncă prin care să se asigure coeziunea socială și teritorială.

În cadrul strategiei prezentate mai sus, Comisia Europeană propune următoarele obiective comunitare principale ce trebuie atinse până în anul 2020:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20-64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
- 3% din Produsul Intern Brut la Uniunii Europene va trebui investit în domeniul cercetării-dezvoltării;
- obiectivele 20/20/20 cu privire la țintele privind schimbările climatice și consumul de energie vor trebui îndeplinite (reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% (sau chiar 30%) în comparație cu valorile din 1990; creșterea cu 20% a ponderii surselor regenerabile de energie în consumul final de energie și o creștere cu 20% a eficienței energetice);
- ponderea abandonului școlar timpuriu trebuie să fie situat sub 10% și cel puțin 40% din generația tânără trebuie să aibă studii superioare;
- scăderea cu 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie.

Țintele sunt reprezentative pentru cele trei priorități de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, dar ele nu sunt exhaustive: va fi necesară o gamă largă de acțiuni la nivel național, comunitar și internațional pentru a sprijini realizarea acestor priorități și atingerea țintelor asumate.

Analiza modului de îndeplinire a obiectivelor Strategiei Europa 2020

În ceea ce privește rata de ocupare a forței de muncă, în cadrul Uniunii Europene aceasta a stagnat în ultimii ani și se menține sub obiectivul impus prin Strategia Europa 2020, respectiv 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20-64 de ani. Ca urmare a unei tendințe de creștere constante în perioada 2000 – 2008, când rata de ocupare a forței de muncă a crescut de la 66,6% la 70,3%, rata de ocupare în Uniunea Europeană a scăzut la 68,9%, în 2009, ca urmare a repercursiunilor profunde generate de criza economico-financiară. În continuare a scăzut la 68,5% în anul 2010 și s-a stabilizat de atunci, în linii mari, la acest nivel. La procentul de ocupare de 68,4% în anul 2014, rata de ocupare a Uniunii Europene se află cu 6,6 puncte procentuale sub obiectivul de 75%. Acest lucru se datorează combinației impactului negativ al crizei economico - financiare și a timpului necesar reformării politicilor de ocupare pe piețele muncii, coroborat cu promovarea unor reforme privind piața muncii neviabile sau chiar absența lor în unele state membre.

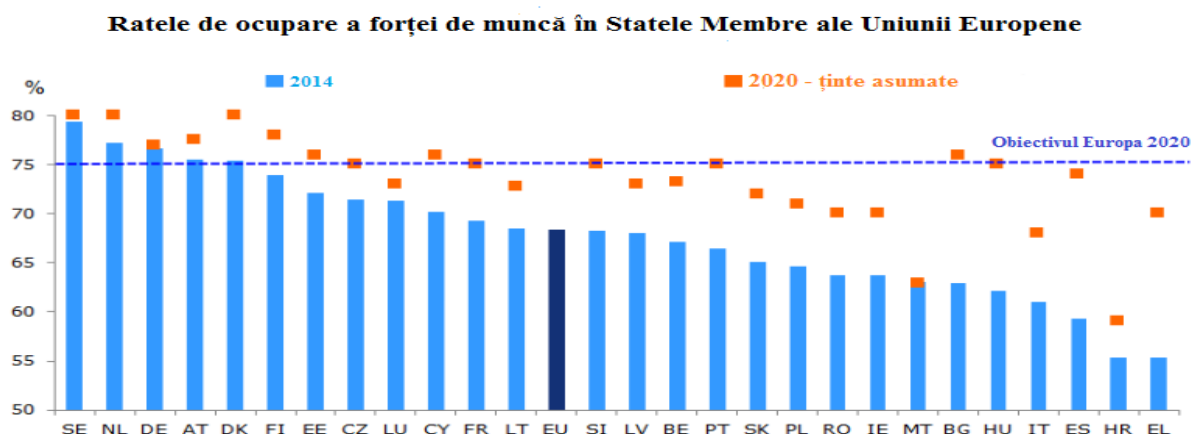
Pentru a atinge obiectivul asumat privind rata de ocupare a forței de muncă până în anul 2020 sunt necesare progrese semnificative, în special în ceea ce privește măsurile de creștere economică și, implicit, crearea de locuri de muncă. Pe baza ultimelor date furnizate de Statele

¹ Ina Raluca Tomescu, *Securitatea energetică a Uniunii Europene*, Analele Universității „Constantin Brâncuși” Tg-Jiu, seria Științe Juridice, nr. 2/2012, pp. 73-88.

Membre și a ușoarei creșteri a ratei de ocupare, conform Comunicării Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor ”Bilanțul Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” din anul 2014, obiectivul Europa 2020 nu va fi atins, iar rata de ocupare va ajunge la doar 71,8% în 2020. Conform aceleași comunicări, pentru a își îndeplini acest obiectiv asumat, Uniunea Europeană ar trebui să suplimenteze numărul actual de persoane active pe piața muncii cu 16 milioane de persoane pentru a fi îndeplinit obiectivul până în anul 2020.

Majoritatea statelor membre sunt pe departe în a atinge obiectivul lor asumat prin Strategia Europa 2020. Obiectivele de angajament stabilite de statele membre pentru anul 2020 oscilează de la 59% și 62,9% în Croația și respectiv Malta, până la 80% în Danemarca, Țările de Jos și Suedia. Suedia și Germania aveau o rată de ocupare de 79,4% și 76,7% în anul 2014 și se apropie, astfel, de obiectivele de 80% și 77%. Diferențele cele mai mari între rata de ocupare la nivelul anului 2014 și obiectivele angajate a fi realizate până în anul 2020 sunt întâlnite în Spania, Grecia, Bulgaria și Ungaria, cu un decalaj de mai mult de 10 puncte procentuale, ceea ce ridică îndoieli cu privire la capacitatea lor de a îndeplini obiectivul lor până în anul 2020. În ceea ce privește progresele realizate, Germania și Austria apar cu cele mai bune performanțe, cu rate ridicate de ocupare și o creștere relativ puternică din anul 2000. La capătul opus, Grecia, Spania, Croația, România și Irlanda au fost afectate de scăderi bruște ale ocupării forței de muncă și încă prezintă rate de ocupare a forței de muncă mult mai scăzute în comparație cu celelalte state membre, conform figurii nr. 1.

Figura nr. 1

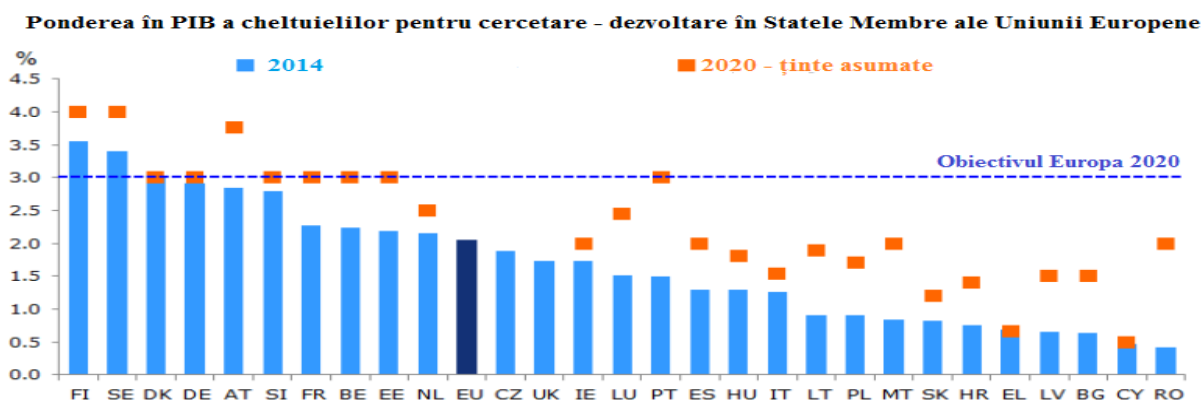

În ceea ce privește obiectivul ce stipulează că 3% din PIB-ul Uniunii Europene va trebui investit în domeniul cercetării-dezvoltării, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au cunoscut o ușoară creștere, dar ponderea acestora în PIB rămâne mai mică decât ținta de 3% asumată pentru anul 2020. După o evoluție constantă situată la aproximativ 1,85% între anul 2000 și anul 2007, cheltuielile interne brute pentru cercetare și dezvoltare ale Uniunii Europene ca procent din PIB a crescut la 2,01% în 2009 și a crescut doar moderat de atunci. Cu o pondere în PIB de 2,06% în 2014, cheltuielile interne brute pentru cercetare și dezvoltare ale Uniunii Europene ca procent din PIB rămâne aproape sub 1 punct procentual sub obiectivul de 3%.

Obiectivele naționale în ceea ce privește cercetarea și dezvoltarea au evidențiat diferențe în progresul realizat pentru atingerea țintei asumate în cadrul Statelor Membre. Astfel, Finlanda și Suedia, care demonstrează deja o intensitate crescută în domeniul cercetării și dezvoltării în

Uniunea Europeană, si-au stabilit cele mai înalte obiective, respectiv un procent de 4% din PIB investiți în cercetare și dezvoltare până în anul 2020. Cu ținte asumate de 0,50% și, respectiv, 0,67%, Cipru și Grecia au cele mai mici obiective asumate de realizat până în anul 2020. Alte țări au definit obiective realizabile, dar nu prea ambițioase, cum ar fi Italia, cu o țintă de 1,53%. Grecia a atins deja ținta de 0,67% din PIB pentru cheltuielile de cercetare și dezvoltare în anul 2014. Germania, Danemarca și Cipru se apropie de obiectivele lor asumate. România, Portugalia, Malta și Lituania rămân departe de atingerea obiectivelor asumate până în anul 2020, cu valori de cel puțin 1 punct procentual sub ținta asumată, conform figurii nr. 2.

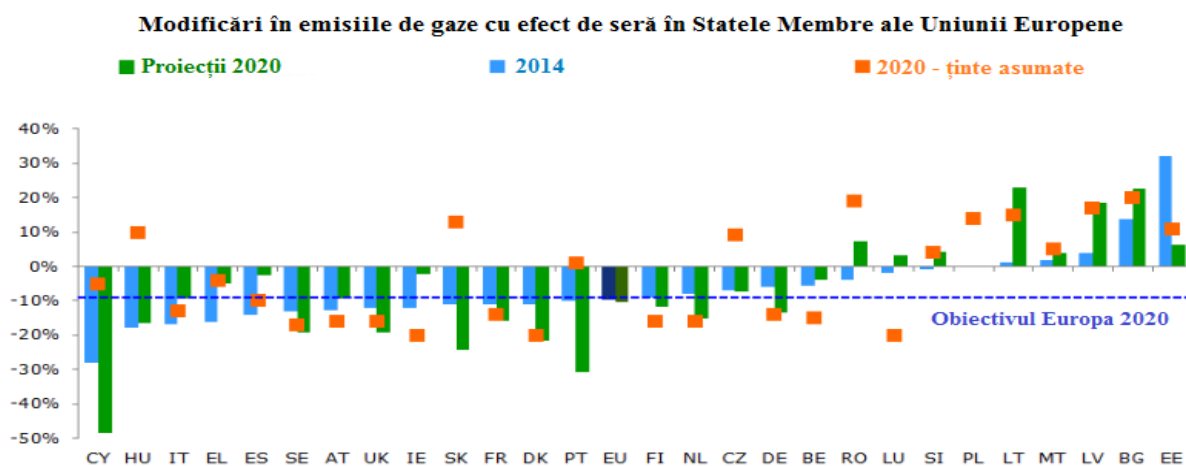
Figura nr. 2

Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

În ceea ce privește obiectivele 20/20/20, respectiv reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% (sau chiar 30%) în comparație cu valorile din 1990; creșterea cu 20% a ponderii surselor regenerabile de energie în consumul final de energie și o creștere cu 20% a eficienței energetice, situația este prezentată în figurile de mai jos:

Figura nr. 3

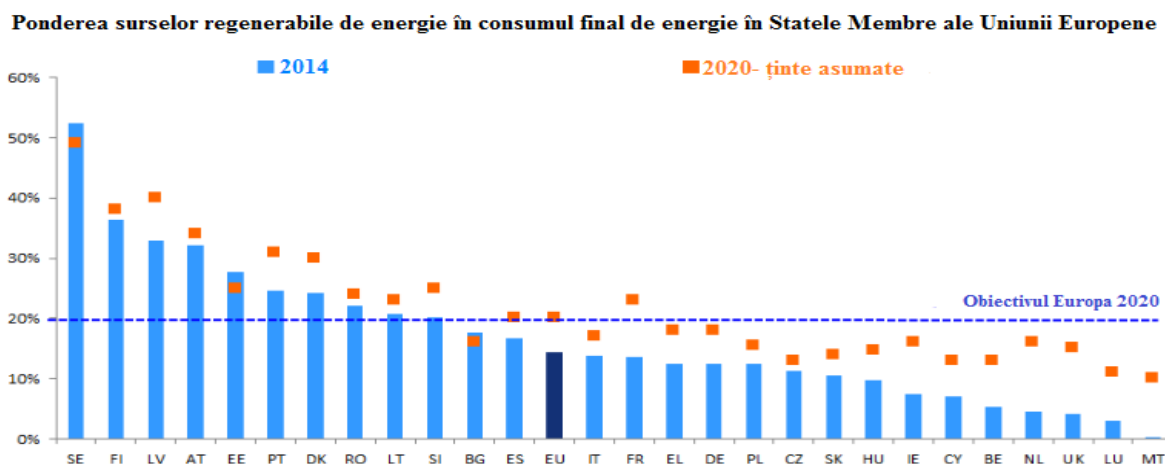

Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

Conform datelor din anul 2014, pentru 15 state membre (Cipru, Ungaria, Italia, Grecia, Spania, Portugalia, Republica Cehă, România, Slovacia, Lituania, Slovenia, Malta, Letonia, Bulgaria și Polonia), emisiile de gaze cu efect de seră s-au situat sub obiectivele asumate pentru a fi atinse în anul 2020. Cele mai multe dintre celelalte state membre au redus, de asemenea, emisiile de gaze cu efect de seră, realizând astfel unele progrese, fără a îndeplini însă obiectivul asumat.

Luxemburg, Danemarca, Germania, Belgia, Finlanda și Țările de Jos sunt statele ale căror cantități de emisii de gaze cu efect de seră sunt cele mai îndepărtate de obiectivele lor asumate. Conform celor mai recente proiecții naționale disponibile, în 13 state membre (Germania, Țările de Jos, Letonia, Bulgaria, Italia, Finlanda, Austria, Spania, Lituania, Belgia, Irlanda, Slovenia și Luxemburg) politicile de mediu existente nu sunt în măsură să conducă la îndeplinirea obiectivelor naționale asumate până în anul 2020.

Figura nr. 4

Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

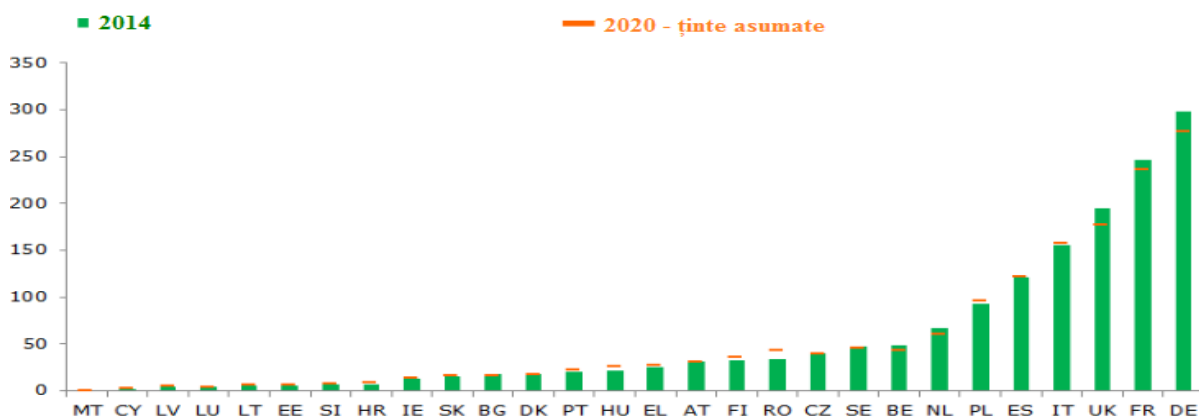
În ceea ce privește utilizarea energiei din surse regenerabile, la nivelul Uniunii Europene se poate observa o creștere constantă în acest sens, respectiv de la 7,5% în anul 2000, ponderea energiilor regenerabile în consumul final brut de energie a crescut până la 8,5% în anul 2005 și la 14,4% în anul 2014, adică cu 5,6 puncte procentuale sub obiectivul Europa 2020, datorită derulării schemelor naționale de sprijin și introducerea de stimulente pentru a încurajarea utilizării surselor regenerabile de energie. În general, toate statele membre au sporit utilizarea surselor regenerabile de energie din anul 2005, însă, cu toate acestea, doar trei dintre ele, respectiv Suedia, Estonia și Bulgaria, au atins și depășit până în prezent obiectivele naționale asumate.

Unele progrese au fost realizate și în ceea ce privește eficiența energetică, dar, strategiile de mediu ce vizează acest sector trebuie să fie consolidate în următorii ani pentru a îndeplini obiectivul Europa 2020, respectiv de creștere cu 20% a eficienței energetice.

Directiva privind Eficiența energetică definește obiectivul de eficiență energetică la nivel european și solicită statelor membre să aibă un obiectiv indicativ național pentru anul 2020, respectiv stabilirea unor nivele de consum de energie primară și finală. În anul 2014, Cipru, Estonia, Grecia, Finlanda, Croația, Ungaria, Irlanda, Lituania, Letonia, Portugalia, România, Slovacia, Luxemburg, Polonia, Spania, Italia și Slovenia au avut un nivel de consum de energie primară sub obiectivele naționale stabilite.

Figura nr. 5

Consumul de energie primară în Statele Membre ale Uniunii Europene

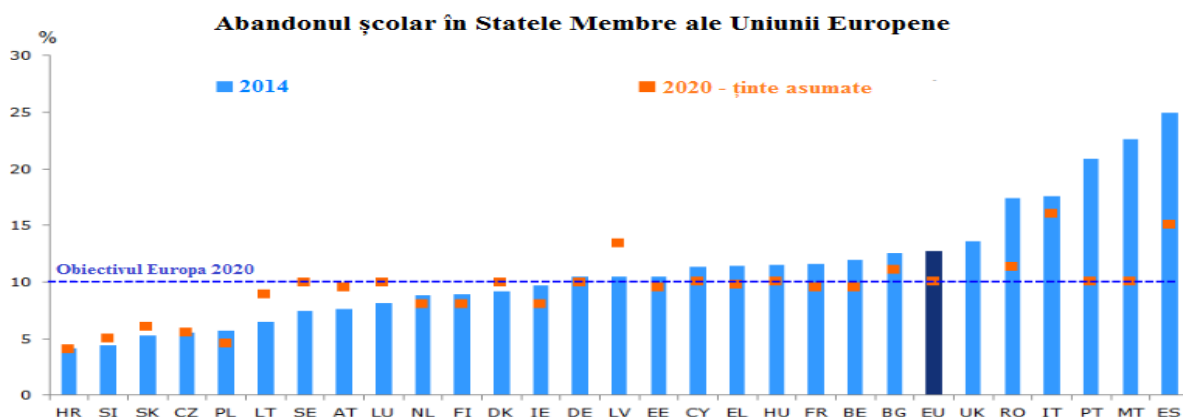

Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

Aspecte pozitive pot fi observate și în ceea ce privește ponderea abandonului școlar timpuriu, care a fost în continuă scădere începând cu anul 2000. Până în anul 2020, Uniunea Europeană a stabilit ca țintă reducerea ponderii persoanelor care părăsesc timpuriu educația și formarea profesională sub 10%. În cadrul uniunii Europene, acest indicator a urmat o traiectorie descendentă începând cu anul 2000, scăzând de la peste 17% în anul 2000, la 15,7% în anul 2005 și la 12,7% în anul 2014. Există, totuși, o diferență de 2,7 puncte procentuale peste obiectivul asumat prin Strategia Europa 2020.

Cu obiective naționale variind de la 4% în Croația până la 16% în Italia, statele membre prezintă decalaje considerabile în ceea ce privește țintele asumate și progresele realizate până în momentul de față, fapt ce determină o oarecare dificultate în atingerea obiectivului Europa 2020. Cu toate că, în anul 2014, 9 state membre, și anume Danemarca, Slovenia, Republica Cehă, Suedia, Luxemburg, Austria, Letonia, Lituania și Slovacia, și-au îndeplinit deja obiectivele naționale asumate, trebuie precizat, însă, că unele dintre aceste țări au stabilit obiective mai puțin ambițioase decât alte state membre. Croația, Germania, Olanda și Finlanda se apropie, de asemenea de atingerea obiectivele naționale asumate, în timp ce Spania, Portugalia, Malta și România rămân departe de a atinge țintele asumate, conform figurii nr. 6. Acest lucru poate fi parțial explicat și prin faptul că aceste țări au stabilit obiective oarecum ambițioase față de situația de fapt ce caracteriza acest indicator în momentul stabilirii țintelor de atins.

Figura nr. 6

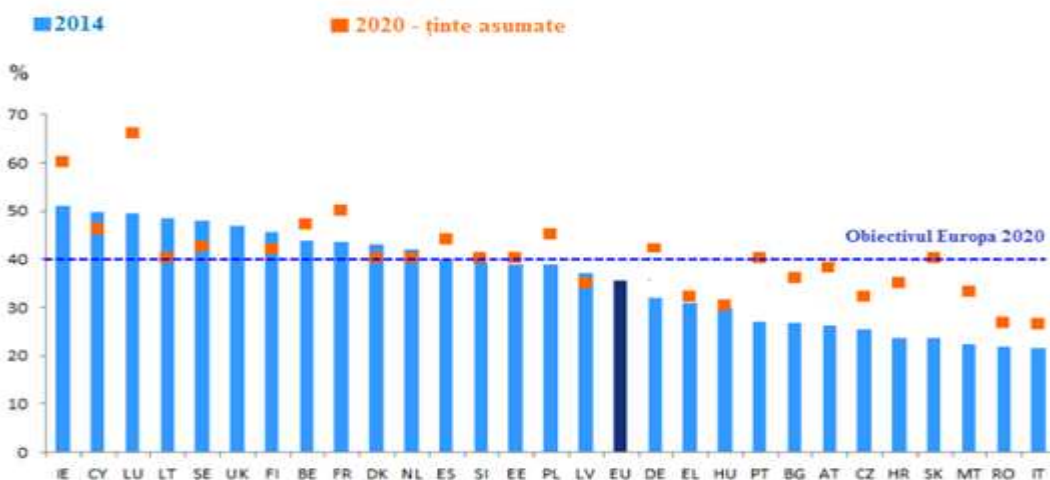
Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

Progrese au fost realizate și sub aspectul creșterii nivelului de studii superioare în rândul tinerilor cu vârstă cuprinsă între 30-34 ani, cu toate că unele state membre au stabilit ținte mult mai ambițioase decât altele. Astfel, obiectivele naționale variază între 26-27% în Italia și 60% în Irlanda. În 2014, 9 state membre, respectiv Letonia, Țările de Jos, Danemarca, Finlanda, Suedia, Lituania, Cipru, Germania și Austria au atins deja obiectivele naționale asumate. Ungaria, Slovenia și Estonia sunt foarte aproape de atingerea țintelor asumate. Malta, Slovacia, Luxemburg, Portugalia și Croația sunt cel mai departe de realizarea angajamentului asumat, conform figurii nr. 7.

Trebuie precizat că state precum Slovacia, Portugalia, Irlanda și Luxemburg au definit obiective foarte ambițioase, respectiv creșterea cu 40%, 60% și, respectiv, 66% a numărului persoanelor cu vârstă cuprinsă între 30-34 ani absolvenți de studii superioare, spre deosebire de obiectivul mai puțin ambițios stabilit de Italia, de exemplu, de doar 26%.

Figura nr. 7

Ponderea absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani în UE

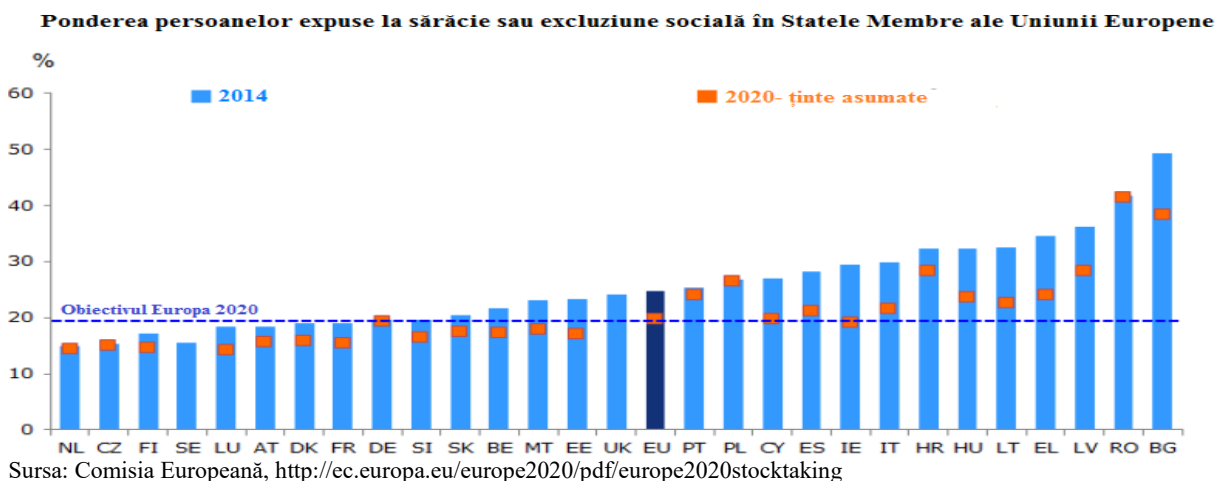
Sursa: Comisia Europeană, <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking>

Impactul social al crizei economico – financiare a fost semnificativ, iar numărul de persoane expuse la sărăcie sau excluziune socială a crescut, prejudiciind astfel progresul în direcția realizării obiectivului Europa 2020 de scădere cu 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului

de sărăcie. Obiectivul fixat de Uniunea Europeană corespunde unei situații în care 96,4 milioane de persoane vor fi expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, în anul 2020.

Prin urmare, în 2014, doar două țări, respectiv Germania și Letonia au îndeplinit obiectivele asumate. Polonia este foarte aproape de a atinge ținta asumată, în timp ce Bulgaria, Lituania, Republica Cehă și Finlanda se îndreaptă în direcția cea bună. Italia, Ungaria, Grecia și Spania sunt departe de a atinge țintele asumate, conform figurii nr. 8.

Figura nr. 8

În comparație cu obiectivul european, obiectivele naționale privind acest indicator sunt mai puțin ambițioase și corespund reducerii numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu aproximativ 12 milioane. Ca urmare a crizei economico-financiare, vulnerabilitatea la sărăcie și excluziune socială a crescut în majoritatea statelor membre.

Concluzii

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene este o strategie pe termen lung care oferă un cadru adecvat pentru orientarea evoluțiilor generale pe termen lung și pentru raportare, precum și pentru promovarea reflecțiilor privind dezvoltarea durabilă, îndreptate spre viitor, care necesită și acțiuni politice pe termen scurt. Pentru a îndeplini aceste accepțiuni este necesară promovarea unor strategii precise, fundamentate din punct de vedere teoretic, economic, social, tehnologic, politic, cultural, ecologic și instituțional.

Pentru a sigura o eficientizare a acțiunilor necesare realizării obiectivelor cuprinse în strategiile de dezvoltare adoptate, atât la nivel comunitar, cât și la nivel național, este recomandat ca fiecare dintre țintele ce definesc fiecare obiectiv și măsură să fie descrise în primul rând în termeni financiari, respectiv, să se realizeze o analiză pertinentă cu privire la efortul financiar reclamat de obligativitatea atingerii obiectivelor. Cuantificarea bănească a țintelor obligatorii conduce la o estimare corectă a resurselor financiare necesare finanțării lor și oferă, în același timp, un cadru de analiză al suportului financiar ce definește proiectele de acțiune pentru atingerea țintelor asumate la nivel comunitar și național.

În ultimii ani, Uniunea Europeană și-a demonstrat angajamentul clar în favoarea dezvoltării durabile și a integrat cu succes această dimensiune în numeroase domenii de politică, reglementările Uniunii Europene în domeniul schimbărilor climatice și energiei, al cercetării – dezvoltării și al aspectelor sociale ce caracterizează spațiul comunitar fiind dovada impactului pe

care Strategia de Dezvoltare Durabilă îl are asupra agendei politice. Progresele realizate la nivelul Uniunii Europene în ceea ce privește provocările-cheie pentru asigurarea dezvoltării durabile scot la lumină eficiența direcțiilor impuse de aceasta.

Bibliografie

Georgescu G., Reforma economică și dezvoltarea durabilă, Ed. Economică, 1995

Pohoată I., Strategii și politici europene de dezvoltare durabilă, Centrul de Studii Europene, online, Iași, 2012

Stivers R., 1976. The Sustainable Society: Ethics and Economic Growth. Philadelphia, Westminster Press

Tomescu I. R., *Securitatea energetică a Uniunii Europene*, Analele Universității „Constantin Brâncuși” Tg-Jiu, seria Științe Juridice, nr. 2/2012.

Tomescu I. R., Environmental security of the European Union, în vol. Ecology, Economics, Education and Legislation, International multidisciplinary scientific GeoConference SGEM, 2013.

***Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, ”Taking stock of the Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth”, 2014

***Comunicarea Comisiei Europene cu privire la Strategia Europa 2020, ”A strategy for smart, sustainable and inclusive growth”, 2010

*** Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030.